Instytut Pamięci Narodowej - Katowice

https://katowice.ipn.gov.pl/pl3/aktualnosci/98232,Publikacje-na-temat-zamachu-na-zycie-Jana-Pawla-II-do-pobrania.html
19.04.2024, 15:49

Publikacje na temat zamachu na życie Jana Pawła II – do pobrania

13 maja 1981 na pl. św. Piotra w Rzymie doszło do zamachu na życie Jana Pawła II, do którego strzelał Turek Mehmet Ali Agca. Jako prawdopodobnych zleceniodawców wymieniano funkcjonariuszy bułgarskich i sowieckich służb specjalnych. W 2014 r. pion śledczy IPN umorzył wszczęte w tej sprawie w 2006 r. śledztwo (z uwagi na prawomocne zakończenie postępowania karnego wobec Todora Ajwazowa i Jelio Wasiliewa, niewykrycie pozostałych sprawców i to, iż sprawcy nie podlegają orzecznictwu sądów polskich).

W Bibliotece Cyfrowej Instytutu Pamięci Narodowej są dostępne do pobrania w wersji pdf książki autorstwa prok. Michała Skwary oraz dr. Andrzeja Grajewskiego: „**»Papież musiał zginąć«. Wyjaśnienia Ali Agcy**” (2011) oraz „**Agca nie był sam. Wokół udziału komunistycznych służb specjalnych w zamachu na Jana Pawła II**” (2015).

W kwietniu 2006 r. pion śledczy Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Katowicach wszczął śledztwo w sprawie zamachu na życie Jana Pawła II. Jego najważniejsze cele to: ustalenie okoliczności przygotowania do zamachu, szczegółowe opisanie jego przebiegu oraz ujawnienie działań dezinformacyjnych prowadzonych przez służby specjalne bloku wschodniego w latach osiemdziesiątych ubiegłego wieku.

W trakcie dotychczasowego śledztwa prokurator Michał Skwara, prowadzący to śledztwo, zgromadził łącznie ok. 20 tys. dokumentów, zarówno włoskich, jak i bułgarskich oraz niemieckich. Jednak szczególnie ważne w tym kontekście, jako pierwotne źródło do dalszych badań i postępowań, są wyjaśnienia samego zamachowca Mehmeta Ali Agcy. To jego wyjaśnienia, składane przed włoskimi sędziami śledczymi podczas śledztwa oraz przewodu sądowego w latach 1981–1985, są przedmiotem publikacji „»Papież musiał zginąć«. Wyjaśnienia Ali Agcy”. Mają pierwszorzędną wartość dowodową. Do tej pory w całości i z odpowiednim aparatem naukowym nigdy nie były publikowane. Przesłuchania Agcy odbywały się w obecności tłumacza języka tureckiego, a zapisywane do protokołu były w języku włoskim. Do publikacji natomiast zostały wykorzystane nie dokumenty oryginalne, ale powstałe na ich podstawie tłumaczenia, sporządzone przez tłumaczy przysięgłych języka włoskiego na potrzeby śledztwa prowadzonego przez IPN. Do druku wybranych zostało 38 najbardziej istotnych spośród 112 protokołów z przesłuchań Agcy, w całości bądź najważniejsze fragmenty. Każde przesłuchanie tworzy osobny dokument, podobnie jak w oryginalnych materiałach śledztwa. Przy wyborze dokumentów do druku brano pod uwagę przede wszystkim protokoły, które w istotny sposób odnosiły się do

organizacji zamachu, a także opisu osób, które odegrały istotną rolę w trakcie przygotowań do zamachu na Jana Pawła II. Publikowane dokumenty prezentują też różny sposób narracji Agcy na ten temat. Zostały dobrane w taki sposób, aby czytelnik zorientował się, według jakiego klucza Agca zmieniał swoje wyjaśnienia, jakie wątki początkowo pomijał, jakie dodawał, a z jakich w czasie dalszych przesłuchań lub na sali sądowej zupełnie się wycofał. Ta publikacja nie tylko pozwala szczegółowo odsłonić kolejne fazy przygotowań do zamachu na Jana Pawła II oraz ustalić tożsamość uczestniczących w nich osób, ale także zwraca uwagę na wątki, które w trakcie procesu, prawdopodobnie z przyczyn politycznych, nigdy nie zostały rozwinięte ani wyjaśnione. Chodzi przede wszystkim o kwestie związane z wyprawą Ali Agcy do Teheranu wiosną 1980 r. oraz okoliczności jego spotkania tam z oficerem KGB majorem Władimirem Kuziczkinem, pracującym pod przykryciem jako sowiecki dyplomata. Zdaniem autora publikacji ten wątek pozwala ustalić pierwsze ogniwo w procesie przygotowań do zamachu na Jana Pawła II, wskazując przy tym na sowiecki wątek, znacznie ważniejszy aniżeli tzw. bułgarski ślad w operacji zabicia papieża. Publikacja, zachowując wszystkie rygory opracowania naukowego, podsumowuje także dotychczasową wiedzę na temat zamachu z 13 maja 1981 r., falsyfikuje różne teorie związane z tym wydarzeniem oraz wskazuje na zapoznane dotąd tropy i poszlaki, istotne dla ustalenia prawdy o zamachu na życie Jana Pawła II.

Andrzej Grajewski

Publikacja Andrzeja Grajewskiego i Michała Skwary zatytułowana „Agca nie był sam. Wokół udziału komunistycznych służb specjalnych w zamachu na Jana Pawła II”, ma wyjątkowy charakter. Zawiera bowiem procesowy dokument w postaci postanowienia o umorzeniu śledztwa autorstwa prokuratora oraz artykuł naukowy, będący wnikliwą analizą historyczną. Taki dwudzielny układ książki (dokumentacyjno-analityczny) nie stanowi powszechnej praktyki wydawniczej.

Jej wartość tkwi w tym, że oparta jest na bogatym materiale faktograficznym, ukazującym ustalenia polskich prokuratorów w śledztwie, uzupełnionym (wzbogaconym) przez historyka Andrzeja Grajewskiego, dysponującego ogromną wiedzą na temat komunistycznych służb specjalnych, o wiele innych istotnych szczegółów, pozwalających na wyciągnięcie wiążących wniosków dotyczących zamachu.

(fragment*Wstępu* autorstwa prok. Ewy Koj do książki *Agca nie był sam...*,)

Polecamy relację red. Adama Turuli z promocji książki „Agca nie był sam. Wokół udziału komunistycznych służb specjalnych w zamachu na Jana Pawła II", która odbyła się 15 października 2015 r. w Przystanku Historia Centrum Edukacyjnym IPN w Katowicach im. H. Sławika.

Publikacje zostały wydane przez Oddział IPN w Katowicach oraz Instytut Gość Media.

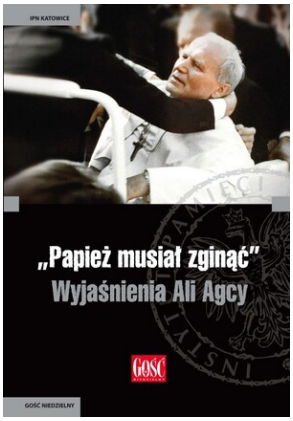

Okładka książki „Papież musiał zginąć". Wyjaśnienia Ali Agcy.

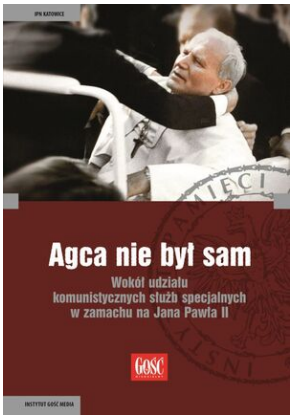

Okładka książki „Agca nie był sam. Wokół udziału komunistycznych służb specjalnych w zamachu na Jana Pawła II".

W 2020 r. ukazała się włoska edycja unikalnej i znakomitej książki IPN „Agca nie był sam. Wokół udziału komunistycznych służb specjalnych w zamachu na Jana Pawła II".

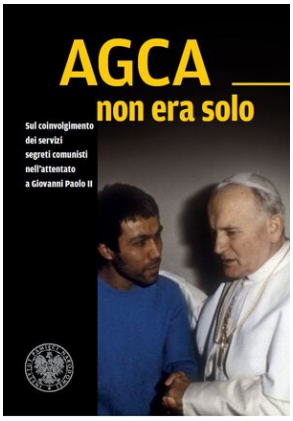

Okładka książki „Agca non era solo. Sul coinvolgimento dei servizi segreti comunisti nell'attentato a Giovanni Paolo II".